

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ สื่อสัญญาณความเครียดของทารกเกิดก่อนกำหนดขณะได้รับการพยาบาล
ที่ไม่คุกคามต่อร่างกาย

ผู้เขียน นางสาวทิพย์สุดา เล็งพานิช

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลกุมารเวชศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จรัสศรี เย็นนุตร ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาลี เอื้ออำนวย กรรมการ

บทคัดย่อ

การพยาบาลที่ไม่คุกคามต่อร่างกาย อาจส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเครียดในทารกเกิดก่อนกำหนด ซึ่งนำไปสู่ปัญหาทางด้านพัฒนาการในอนาคตได้ การวิจัยเชิงพรรณนารังนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสื่อสัญญาณความเครียดของทารกเกิดก่อนกำหนดขณะได้รับการพยาบาลที่ไม่คุกคามต่อร่างกาย กลุ่มตัวอย่าง คือ ทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีอายุหลังปฏิสนธิ 28-36 สัปดาห์ และเข้ารับการรักษาในหออภิบาลทารกแรกเกิดของ โรงพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2549 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 30 ราย รวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสังเกตสื่อสัญญาณความเครียดของทารกเกิดก่อนกำหนด ได้รับการพยาบาลที่ไม่คุกคามต่อร่างกาย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องของ แอลส์ (Als, 1982) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI) เท่ากับ .93 และตรวจสอบความเชื่อมั่นการสังเกตสื่อสัญญาณความเครียดของทารกเกิดก่อนกำหนด ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ทรงคุณวุฒิ (interrater reliability) และความเชื่อมั่นของการสังเกตของตัวผู้วิจัย (intrarater reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 1 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณนา และแมคนีมาร์

ผลการศึกษาพบว่า ขณะได้รับการพยาบาลที่ไม่คุกคามต่อร่างกาย ทารกเกิดก่อนกำหนดแสดงสื่อสัญญาณความเครียดผ่าน 4 ระบบย่อยดังนี้

ระบบที่ 1 ประสาทอัตโนมัติ ทารกร้อยละ 60 มีอัตราการเต้นของหัวใจมากกว่า 160 ครั้งต่อนาที ร้อยละ 20 อัตราการเต้นของหัวใจน้อยกว่า 120 ครั้งต่อนาที และร้อยละ 70 ค่าความ

อิมตัวของออกซิเจนในเลือดน้อยกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ บิดตัว ร้อยละ 46.67 ทาว ร้อยละ 40 สะดุ้งผวา ร้อยละ 30 สะอึก ร้อยละ 13.33 และ ตัวสั้น ร้อยละ 6.67 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมพบว่าการพยาบาลที่ไม่ถูกคามต่อร่างกายมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราการเต้นของหัวใจมากกว่า 160 ครั้งต่อนาที และค่าความอิมตัวของออกซิเจนในเลือดน้อยกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$, $p < .001$)

ระบบที่ 2 กล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหว ทารกร้อยละ 93.33 กางนิ้วมือ ร้อยละ 90 แขนหรือขาอยู่ในท่าเหยียดหรือเหยียดกาง ร้อยละ 73.33 ใบหน้าเหยเก ร้อยละ 63.33 หัวหรือลำตัวคื่น และแขนเหมือนอยู่ในท่าป้องกันตัวหรือวางมือปิดหน้า ร้อยละ 43.33 แลบลิ้น ร้อยละ 40 แขนขา หรือลำตัวเคลื่อนไหวแบบกระตุก ร้อยละ 36.67 งอแขนขา และลำตัวมากกว่าปกติ ร้อยละ 33.33 กำหมัด ร้อยละ 23.33 แอ่นหลัง และร้อยละ 6.67 แขน ขาอ่อนปวกเปียก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมพบว่าการพยาบาลที่ไม่ถูกคามต่อร่างกายมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงใบหน้าเหยเก ($p < .001$) กางนิ้วมือ ($p < .001$) กำหมัด ($p < .01$) แลบลิ้น ($p < .01$) แขนเหมือนอยู่ในท่าป้องกันตัวหรือวางมือปิดหน้า ($p < .001$) แขนหรือขาอยู่ในท่าเหยียดหรือเหยียดกาง ($p < .001$) งอแขนขา และลำตัวมากกว่าปกติ ($p < .01$) และแขน ขา หรือลำตัวเคลื่อนไหวแบบกระตุก ($p < .01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ระบบที่ 3 ภาวะหลับ-ตื่น ทารกร้อยละ 33.33 ตาลอยหรือตาปรือ ร้อยละ 13.33 กลอกตาไปมา และจ้องเหม็ง ร้อยละ 6.67 ร้องไห้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม พบว่าการพยาบาลที่ไม่ถูกคามต่อร่างกายมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงตาลอยหรือตาปรือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ระบบที่ 4 การปรับตัวเองสู่ภาวะสมดุล ทารกร้อยละ 26.67 วางมือใกล้ปากหรือเอานิ้วมือเข้าปาก ร้อยละ 3.33 เอามือวางทับกัน และงอแขนขาเข้าหาลำตัว การวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมพบว่าการพยาบาลที่ไม่ถูกคามต่อร่างกายมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสื่อสัญญาณความเครียดดังกล่าวอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การพยาบาลที่ไม่ถูกคามต่อร่างกายมีผลต่อการแสดงสื่อสัญญาณความเครียดของทารกเกิดก่อนกำหนด ดังนั้นพยาบาลและผู้ดูแลทารกควรตระหนักถึงความเครียดของทารกเกิดก่อนกำหนดขณะได้รับการพยาบาลที่ไม่ถูกคามต่อร่างกาย เพื่อให้ทารกเกิดก่อนกำหนดได้รับการดูแลที่เหมาะสม

Thesis Title Stress Signals of Premature Infants While Receiving Non-Invasive Care

Author Miss Tipsuda Sengpanich

Degree Master of Nursing Science (Pediatric Nursing)

Thesis Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Jarassri Yenbut Chairperson

Assistant Professor Malee Urharmnuay Member

ABSTRACT

Non-invasive nursing care may cause stress in premature infants leading to developmental problems in the future. This descriptive study aimed to identify stress signals of premature infants while receiving non-invasive care. Subjects of this purposive sample were thirty preterm infants whose post conception ages were 28-36 weeks, admitted to neonatal intensive care unit of Buddhachinaraj Hospital, Phitsanulok province, during May to September 2006. Data were collected using a preterm stress signals observation tool developed by the researcher from the Synactive Theory of Development (Als, 1982). Content validity index was .93. Interrater reliability and intrarater reliability were both 1.0. Data were analyzed using descriptive statistics and macnemar test.

Results revealed that while receiving non-invasive care premature infants showed stress signals through four subsystems.

1. Autonomic subsystem. Sixty percent of subjects had a heart rate higher than 160 beats per min (bpm), 20% had a heart rate less than 120 bpm, 70% had oxygen saturation less than 90%, 46.67% had stretching, 40% had yawning, 30% had startling, 13.33% had hiccups and 6.67% had tremor. Further analysis found that non-invasive care was significantly associated with a change of heart rate to more than 160 bpm and a change of oxygen saturation of less than 90% ($p < .05$, $p < .001$).

2. Motor subsystem. Ninety three percent of the infants had finger splays, 90% had hypertonic extremities, 73.33% had grimace, 63.33% had frantic trunk or head and salutes, 43.33% stuck out their tongue, 40% had jerky movements, 36.67% had hyperflexion of extremities, 33.33% had fisting, 23.33% had arching and 6.67% had flaccidity of extremities. Further analysis found that non-invasive care was significantly associated with a change of grimace ($p<.001$), finger splays ($p<.001$), fisting ($p<.01$), sticking out tongue ($p<.01$), salutes ($p<.001$), hypertonic extremities ($p<.001$), hyperflexion extremities ($p<.01$) and jerky movement ($p<.01$).

3. State subsystem. Thirty three percent of the infants had floating eyes, 13.33% had eye movements and staring and 6.67% had crying. Further analysis found that non-invasive care was significantly associated with a change of floating eyes ($p<.05$).

4. Self-regulatory subsystem. Twenty six percent of the infants had hand to mouth movement, 3.33% had hand clasp and tucking. Further analysis found that non-invasive care was not significantly associated with a change in these signals.

The results of this study indicate that non-invasive care is associated with premature infants' stress signals. Nurses and caregivers should be aware of stress in premature infants while receiving non-invasive care and provide appropriate care to infants.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved